

Voorschoten en de eerste dagen van de Tweede Wereldoorlog

GEPUBLICEERD: 11 MEI 2020

Het is vandaag precies 80 jaar geleden dat de Duitse bezetter Nederland binnenviel. Voorschotenaren werden die nacht om kwart over drie wakker van een gezoem dat steeds luider vanuit het westen hoorbaar was.

Wat ze hoorden waren tientallen vliegtuigen vol met parachutisten die vanaf de Noordzee aankwamen vliegen om te landen op Vliegveld Valkenburg en bij de Haagsche Schouw. Eerder waren ze vanuit Duitsland over het noorden van Nederland gevlogen om de aandacht af te leiden van het Nederlandse leger. Zo moest de indruk gewekt worden dat niet Nederland aangevallen zou worden, maar dat de vliegtuigen op weg waren naar Engeland.

Niet veel later begon ook het luchtafweer met een hoop kabaal op de vliegtuigen te schieten. Onder andere stond er een [luchtafweergeschut](#) van het Nederlandse leger opgesteld op het landgoed bij Duivenvoorde. (Zie foto). Tenminste van twee Duitse vliegtuigen is zeker dat deze door dit geschut zijn neergehaald, maar konden de vliegtuigen een noodlanding maken op het strand bij Wassenaar.

Het Nederlandse leger stuurde ook vliegtuigen de lucht in om de vijandelijke vliegtuigen neer te halen. Hoewel in de minderheid, wisten ze toch gedurende die eerste dagen een behoorlijk aantal Duitse vliegtuigen neer te halen. Tijdens een luchtgevecht tussen een Nederlands en Duits gevechtsvliegtuig viel op Voorschotens grondgebied helaas een dodelijk burgerslachtoffer. Hij werd geraakt door een projectiel dat was afgevuurd door één van de vliegtuigen.

Een Nederlandse gevechtsvlieger werd op 10 mei 1940 neergeschoten boven Voorschoten en kwam neer ter hoogte van de Papelaan. De piloot overleefde dit niet en was hiermee één van de eerste oorlogsslachtoffers van de tweede wereldoorlog.

Op 14 mei was het de bedoeling dat de Zilverfabriek gebombardeerd zou worden door de Duitse invaller. Zij waren in de veronderstelling dat dit een munitiefabriek was. De fabriek werd niet geraakt, wel woningen op de Hofweg. Hierbij werden vier Voorschotenaren gedood. Lees ook dit verhaal. Het verslag van de militairen die gelegerd en gevochten hebben in de eerste dagen van de oorlog op het landgoed Duivenvoorde, [klik hier.....](#)

<https://www.mei1940.nl/Verslagen/Lt-Vlietstra-78LuA-Dagboek.htm>

Res.1e Lt. P.W. Vlietstra .
C. 78e Lu.A.

Bron: Hr. de Gooij

Gevechtsbericht 78e Lu.A. op het landgoed van kasteel Duivenvoorde te Voorschoten.

78e Batterij Lucht doelartillerie.

Verslag van hetgeen heeft plaats gevonden in de periode van 10 Mei 1940 t/m 14 Mei 1940.

8 Mei. De stelling betrokken. Nulpunt der batterij vt. 27,18 - 58,36. Daar het enige tijd niet geregend had, was de veengrond hard en konden de stukken zonder moeite in stelling gebracht worden. Geen vreemde vliegtuigen gesignaleerd.

9 Mei. Electricische kabels ingegraven. Geen vreemde vliegtuigen gesignaleerd.

10 Mei. Grote activiteit in de lucht van 's morgens 2,45 tot 11.00 uur. Het aantal waargenomen Duitse vliegtuigen is zelfs bij benadering niet te schatten. In totaal afgegeven 3(D5 schoten.

Door stukken vuur werd een Duits transport-vliegtuig in brand- geschoten. Dit vliegtuig is neergestort in de Adelheidstraat te 's Gravenhage.

Eén vliegtuig met geweervuur bestookt, zodat het gedwongen was te dalen in de richting Voorschoten.

Eén vliegtuig tot dalen gedwongen in de richting van de Vliet.

Een vliegtuig- tot dalen gedwongen in de richting van Wassenaar.

Meerdere vliegtuigen beschadigd.

Herhaalde malen werd de batterij met mitrailleurvuur uit stekende vliegtuigen beschoten. Bijzondere vermelding verdient de Korporaal Koper C., die, nadat de Sergeant van Straalen J.M.A. gewond was, het commando op zijn post is gebleven en zijn mensen is blijven aanvuren tot het einde, met het gunstig resultaat, dat één vliegtuig brandend naar beneden geschoten werd.

Om 11.00 uur waren de accu's uitgeput. In de batterij was geen motoraggregaat aanwezig. Ook bij de 14e Batterij ([7.5 tl no. 1 Z Wassenaar](#)) was geen gelegenheid om de accu's te laden. Accu's voor laden gezonden naar Centrale Werkplaats P.T.T. te Den Haag. Daar zuinigheid. met munitie geboden was en het mondeling doorgeven van berichten door de grote afstand van het vuurleidingtoestel naar de batterij op praktische moeilijkheden stuitte, des middags niet meer gevuld.

Door gebrek aan mitrailleurs kon op laag vliegende vliegtuigen slechts geweervuur worden afgegeven. Door een ordonnans werd om 10.00 uur gemeld, dat parachutisten geland waren in de nabijheid van Den Deijl. Patrouilles uitgezonden, doch niets waargenomen. In totaal 4 gewonden (1 sergt., 1 Korp. en 4 manschappen)

11 Mei. Tot 3.30 uur niet gevuld, daar zulks verboden was. Gedurende de nacht van 10 op 11 Mei versterkte posten uitgezet. Bij gebrek aan manschappen 3 stukken bezet. Schuilkelders gemaakt met behulp van spoorwegdwarsliggers en met zand gevulde patroonkisten. Aantal waargenomen Duitse vliegtuigen niet te schatten. Verscheidene malen door stekende vliegtuigen beschoten. Eén gewoon dienstplichtige gewond. In totaal afgegeven 90 schoten.

Twee vliegtuigen neergeschoten in de, richting Den Deijl.
Twee vliegtuigen neergeschoten in de richting Ypenburg.
Eén vliegtuig neergeschoten in de richting van de Vliet.
Eén vliegtuig neergeschoten in de richting 14e Batt. Lu.A

12 Mei. Om 14.00 uur 3 Duitse Junker-vliegtuigen binnen bereik waargenomen in de richting Den Deijl, die daar volgens waarneming het zij bommen, hetzij parachutisten hebben uitgelaten. Deze vliegtuigen kwamen daarna binnen het bereik der batterij. Twee vliegtuigen werden zodanig beschadigd dat zij, volgens melding, achter Voorschoten moesten dalen.

In totaal afgegeven 69 schoten.

Door de zware bewolking was de waarneming zeer beperkt.

13 Mei. Wederom zwaar bewolkte lucht. 9 Engelse vliegtuigen waargenomen, die omstreeks 12,30 uur 1 Duits Heinkel-vliegtuig, neerschoten. Des morgens kon wegens zware bewolking niet worden gevraagd.

Des middags in totaal 47 schoten afgegeven. Geen treffers waargenomen.

14 Mei. 7.30 uur 6 schoten afgegeven op een Duits vliegtuig. Schoten lagen achter. De achteruitgang van de Vo. werd duidelijk merkbaar. Er waren echter geen gegevens betreffende de terugloop van de Vo en het instellen van correcties bekend. Volgens gegevens tijdens het schieten bepaald, correcties voor de vluchttijd en tempering op het vuurleidingstoestel aangebracht, waarna het vuur iets beter lag.

12.40 uur 4 schoten op 2 Duitse vliegtuigen, waarschijnlijk geraakt.

14.00 uur 18 schoten afgegeven op 6 Duitse vliegtuigen, uitwerking onbekend.

14,15 uur 42 schoten afgegeven op ongeveer 20 Duitse vliegtuigen, enige toestellen beschadigd.

15.10 uur 6 schoten afgegeven op 2 Duitse vliegtuigen, toestellen beschadigd.

15.20 uur 12 schoten op 4 Duitse vliegtuigen, zonder resultaat.

16.00 uur tot 16,20 uur 71 schoten afgegeven op ongeveer 20 Duitse vliegtuigen, enige toestellen beschadigd.

Te ongeveer 16.20 uur werd de batterij onder hevig mitrailleurvuur genomen, waarna een bombardement volgde van 23 bommen.

Granaatrechters van 1 tot 2 meter middellijn werden geslagen. De uitwerking werd verminderd door het feit, dat de granaten

diep in het veen drongen en de scherven grotendeels in het veen verstikten.

Eén gewonde.

Een vuurmond onbruikbaar gemaakt, daar de olie-cylinders van de rem en vooruitbrenginrichting door een scherp doorboord werd.

Commando-wagen 13925 in brand geschoten.

Des middags werd de beschikking gekregen over 2 mitrailleurs M. 25, doch zonder munitie.

Voorschoten, 22 Mei 1940

De C. 78e Batterij-LuA
De eerste Luitenant.

1e Lt. P.W. Vlietstra .

C. 78e LuA.

Bron: Hr. de Gooij.

Verslag van de krijgsverrichtingen der 78e Batterij Luchtdoelartillerie van 10 - 15 Mei 1940.

V o o r w o o r d .

Gehoor gevend aan de vele verzoeken van belangstellenden om van mijn dagboek dat ik van de vijf oorlogsdagen heb bijgehouden, een verslag te maken, bied ik U hierbij een blijvende herinnering aan betreffende de krijgsverrichtingen en het verblijf van de 78e Batterij Luchtdoelartillerie op het landgoed Duivenvoorde te Voorschoten.

Door bemiddeling van den Hoog Welgeboren Heer W.A.A.J. Baron Schinmelpenninck van der Oye ben ik in staat gesteld dit verslag in de vorm van een boekje uit te geven en ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om hem hiervoor mijn oprechte en hartelijke dank te brengen.

Tevens wil ik mijn dank uitspreken aan allen, die direct of indirect hebben bijgedragen aan het succes, dat onze batterij gedurende de oorlogsdagen mocht bereiken.

Kasteel Duivenvoorde,
Voorschoten, 18 Juni 1940.
G. W. Westerhout.

*

Aan het begin van dit verslag wil ik de hoop uitspreken, dat, wanneer U het ooit weer eens doorleest, geen onaangename herinneringen bij U wakker zullen worden geroepen, doch dat U zult terugdenken aan de dagen, waarop wij allen als één man pal stonden ter bestrijding van het onrecht.

Moge het bijdragen tot blijvende vriendschap met diegenen, met wie wij ons gedurende de moeilijke oorlogsdagen zo hecht verbonden voelden.

Kasteel Duiveirvoorde,
Voorschoten. 18 Juni 1940.
P.W. Vlietstra.

*

Bemanning 78e Batterij Luchtdoelartillerie.

Commandogroep.	
Batt.Cdt.:	Res. 1e Lt. Vlietstra P.W.
Serg. toeg.:	Sergt. Westerhout G.W.
Chauffeur:	Dpl. Meertens H.
Ordonnans:	Kortenschijl J.G.W.
Vuurleiding groep	
Vuurleidingstoestel:	Hoogtemeter:
Serg. Klompé F.H.M.A.	Korp. Hendriks F.H.W.
Korp. v.d.Heyden G.J.	Dpl. Bouwman A.F.J.
Dpl. v. Bilderbeek J.	Brugmans J.
Driessen F.	Jansen H.
v. Eersel P.	v. Rekum A.D.
Grimberg A.J.	Renshof G.W.
Hendriks F.	Chauf. Laurentzen
Hokke J.	G.P.C.J.W.
v. Laar W.A.	Mitrailisten:
Rense A.	Dpl. te Broekhorst W.B.
Rödel J.P.H.	v. Breugel M.J.
de Rijke C.	Copier P.J.
Vaneveld H.	Cupers F.
Verhagen J.C.	Dekker G.
Voorhorst J.	Kersten J.
Chauf. v.d. Sluis R.J.M.	
Verbindingsdienst:	

Korp. Postma A. Dpl. v. Gellekom H.B. Heynen J. Throns A.	
Gevechtsbatterij: Batt. Off.: Vaandrig Rustige J.	
1e stuk: Serg. v. Straalen J.M.A. Korp. Koper C. Dpl. ALwicher J.W.J. Bergsma W. Dunkes J. den Elzen L. v. Hemert M. v. Hoorne W. Hovestad G. Chauf. Valster J.H.	2e stuk: Serg. Bosch E. Korp. v. Denderen J. Dpl. ter Brake H.F.J. v. Ginkel W. Meyer C.J. Pierik F. Plak C.E. v. Triest G.J. Veldboer R. Chauf. Warmerdam Th.A.
3e stuk: Serg. v. Nooyen R. Korp. Menting A.L.C. Dpl. Beyenhof J.W. Bonhof G. Buys N. Hogewoning J. Reyndorp A.P. Timmerman L. Zweers J.W. Chauf. Goudbeek L.	4e stuk: Serg. Kemperman J.Th.V.M. Korp. Ubbink H.J.A. Dpl. Jonker L.L. v. Kordenoordt G.G. Kuiper C.Z. Mooyman J.A. Paap W. Slappendel M. Smit A. Chauf. Ernst H.Th.
Reserve: Dpl. v. Amstel B. du Bois N.P. Dinnissen Th. W.F. Elbers C.J. Kroes E. Kuyt C. v.d. Linden J. Nieuwenhuize B.	Dpl. Schellingerhout K. Schoone J. Snelleman A. Star G. Singerling A. Wallekers G.S. v. Zanten G.W.
Munitietrein.	
Korp. de Groot P. Dpl. de Bont F.J. Den Dulk L. Hanekroot F.N.E.	Dpl. Muylwijk J.M. v.d.Pol W. Winkel B.
Geneeskundige groep	
Hospitaalsoldaat: Dpl. Stevens C.	
Administratieve groep.	
Administrateur: Serg. Kooyman A.C. Facteur: Korp. Beyer J.	

**

Dinsdag 7 Mei 1940.

's Middags om ongeveer 4 uur vernamen wij door middel van de radio in de cantine van

de Mariaschool te Heemskerk, dat periodieke zaken-, studie- en zelfs enkele buitengewone verloven werden ingetrokken. Aanvankelijk zag het er voor ons niet zo erg uit, maar toen direct daarop het gerucht zich verspreidde, dat de 78e Batterij haar stellingplaats zou moeten opzoeken, waren enkelen van ons niet helemaal gerust. Zij waren namelijk bekend met de bepaling, dat de Batt. in oorlogstijd, of indien oorlog onvermijdelijk was, zou vertrekken.

Op het appel van 17.00 uur werd ons het vertrek, dat vastgesteld was op 19.00 uur, door den Batterij-Commandant, Res. Eerste Luitenant P.W. Vlietstra, medegedeeld en ieder ging na het avondeten naar zijn kamer of kwartier, om zijn boel in te pakken. Auto's met de stukken, vuurleidingstoestel, hoogtemeter, munitie en goederen werden in de Kerklaan opgesteld en de Afdelings-Commandant, Majoor Clifford Kocq van Breugel nam voor de eerste en tevens laatste maal rapport in van den Batterij-Officier, den Vaandrig Rustige. Direct daarna, om half acht trok een colonne van 15 wagens langs het uitgelopen Heemskerk naar "ergens in Nederland".

Wij trokken van Beverwijk, langs Velzen Pont naar Haarlem, waar de colonne door de verkeerspolitie om de stad werd geleid. Even buiten Haarlem werd halt gehouden, waarbij enkele wagens benzine innamen. Na dit oponthoud reden we door om bij Den Deijl koffie te drinken, maar in het kroegje was alle koffie op en verse koffie zetten duurde te lang, zodat daar niets van kwam.

De 78e LuA naar Voorschoten. © B.J.Dierink.

Na enkele kilometers doorgereden te hebben, hield de autotrein in afwachtings-opstelling halt. Dit was op de hoofdweg Amsterdam - Den Haag even voorbij Den Deijl. De Commando-wagen, waarin Lt. Vlietstra, Vdg. Rustige en Serg. Westerhout, reed door om terrein te verkennen. De wagen reed een zijweg van de grote straatweg in en stopte bij een weiland, dicht bij de spoorlijn Den Haag - Leiden. Na een oprijweg gezocht te hebben reed de Serg. Westerhout terug om de colonne te halen. Om 24.00 uur waren allen op het terrein aanwezig.

Het koetshuis in juni 1980. Foto: cultureelerfgoed.nl

Met de munitie werd doorgereden, om afgeladen te worden in het koetshuis van het Kasteel Duivenvoorde van Baron Schimmelpenninck van der Oye. De Baron werd uit zijn bed gebeld en hij wees ons de bergplaats, daarna moest ook de Heer Geitenbeek enige ogenblikken van zijn nachtrust prijs geven omdat in zijn huis het bureau der Batterij gevestigd moest worden. Enig beleid was nodig om niet bij het oprijden van de munitie met wagen en inhoud door een bruggetje te zakken, maar het bruggetje bleek sterk genoeg.

Commando-wagen en een wagen met de nodige munitie voor eventuele neutraliteitschendende vliegtuigen reden weer naar de opstelling terug. De weg echter was afgesloten door hekken, omdat op dit punt de spoorweg het laantje kruist. We stapten dus uit de wagen en verkenden de spoorbaan. Daar we geen trein zagen aankomen, staken we de overweg over maar juist, toen de munitiewagen op de rails stond, sloeg de motor af en kwam er wel een trein aan. De chauffeur: Korp. de Groot startte echter kalm en zo werden we voor een groot gevaar behoed. In de batterij aangekomen werden de stukken, vuurleidingstoestel en hoogtemeter een officiële plaats op het terrein aangewezen. De kanonnen werden, hierna onder leiding van Vdg. Rustige in, stelling gebracht en Lt. Vlietstra begaf zich met zijn Serg. Toeg. naar een bollenschuur aan de weg Voorschoten - Den Haag, die als legeringsplaats zou worden ingericht. Daar werden enige timmerlieden aangewezen en de Luitenant zelf reed door, om in Voorschoten diverse dingen te regelen.

Kanon 7,5cm tegen luchtdoelen op het grondgebied van Duivenvoorde. © B.J.Dierink. Woensdag 8 Mei 1940.

Bovengenoemde dag was al enige uren oud, toen de Commando-wagen terugkwam en alles reeds in stelling was. De manschappen hielden de wacht en maakten hun schuur in orde. Vanuit Voorschoten konden we kookpotten, steenkolen thee, koffie, suiker en melk krijgen. terwijl ons middagmaal ons ook uit Voorschoten zou worden aangevoerd. Als theezetter werd dpl. Dekker aangewezen en hij heeft zich goed van zijn taak gekweten. Tegen de avond kwam het timmerwerk in de bollenschuur zover gereed, dat de mensen voor de nacht een behoorlijk onderkomen hadden. Voor de onderofficieren was de ligplaats nog niet klaar, hetgeen een groot protest veroorzaakte; gevolg hier van was, dat zij een kwartier bij burgers mochten opzoeken, waarom het natuurlijk te doen was en ook zij konden zich na een vermoeiende dag rustig te slapen leggen, Een kleine bezetting hield de gehele nacht de wacht in de batterij, doch er gebeurde niets, waarvoor de bezetting gealarmeerd moest worden.

Kasteel Duivenvoorde.

Donderdag 9 Mei 1940.

De kalmste dag van deze rumoerige week. De slaapplaatsen werden verder in gereedheid gebracht; in de batterij werden de kabels voor elektrische overbrenging ingegraven. De gehele dag werden geen vreemde vliegtuigen gesignaleerd.

Vrijdag 10 Mei 1940.

Omstreeks 3.15 uur werd de batterij gealarmeerd door een hevig geronk, van vliegtuigen. Vaandrig Rustige, die dienst als BatterijCommandant deed, riep de bezetting op hun posten en het, eerste vuur werd op een ontelbaar aantal Duitse vliegtuigen geopend. Bij het horen van het vuur stond de rest van de manschappen op en haastte zich naar de opstellingsplaats. De sergeant Westerhout, die zich geen tijd gunde zich aan te kleden. laadde met enige chauffeurs munitie en toen even later de Commandant zelf het commando overnam, was het gehele apparaat der batterij in werking.

Een Duits toestel werd tot dalen gedwongen. Het liet zijn bommenlast achter de bollenschuur vallen en vloog toen in brand. Van de ongeveer 15 Hollandse jachtvliegtuigen, die de Duitsers eveneens aanvielen, was er na een half uur nog maar een te zien; de overmacht voor dit toestel was echter te groot en het stortte brandend in de omliggende bossen neer. Een Duits vliegtuig werd in brand geschoten, drie anderen werden tot dalen gedwongen.

Het werd ons duidelijk, dat wij hier met een officiële Duitse aanval te doen hadden, temeer daar ons gemeld werd, dat 25 parachutisten op ongeveer 500 meter van de opstelling geland waren. Deze parachutisten, die volledig uitgerust uit de vliegtuigen sprongen, vormden een groot gevaar voor de batterij, dus besloot de Commandant Sergt. Westerhout met 10 man er op uit te sturen om een onderzoek in te stellen. Er werden echter geen bijzonderheden, die van onmiddellijk gevaar voor de batterij waren, gemeld. Wel werden als voorzorgsmaatregel posten uitgezet kwamen patrouilles op de

straatwegen en in de laan te lopen.

De vliegtuigen, die door alle om Den Haag liggende batterijen hevig bestookt werden, lieten het niet bij rondcirkelen, maar openden een zwaar mitrailleurvuur op ons. Daarbij moesten vooral de twee veldtenten, die de 's nachts voor beschutting dienden, het ontgelden. Bij deze aanval viel onze eerste gewonde. Daar er in de batterij niet de minste dekking aanwezig was, moesten de manschappen maar onder de stukken en toestellen dekken. Toen de vliegtuigen weer op de opstelling staken en hun mitrailleurs lieten ratelen, werd dpl. van Hemert door een kogel in zijn arm gewond en hij moest naar het hospitaal in Voorburg worden vervoerd.

De bezetting werd echter niet ontmoedigd en gaf nogmaals flink vuur af. Weer steken de vliegtuigen en nu werden dpl. Kroes in zijn been, Sergt. van Straalen in zijn teen en hiel en Korp. Koper in arm en been getroffen. Korp. Koper, die vele scherven had, gaf ondanks die verwonding stukkenvuur af, waarbij hij een transporttoestel in de staart raakte. We zagen het toestel met een brandende staart doorvliegen, totdat het een vleugel verloor en in de richting van Den Haag neerstortte. Inmiddels kwam een nieuwe ramp op dagen: de stroom raakte op en de batterij verloor hierdoor haar onmisbaar contact met de vuurleidinggroep,. Ontmoedigd staakten we het vuur en zochten dekking in de bossen. Onder het onophoudend mitrailleurvuur van de vliegtuigen hielpen we Stevens, onze hospitaalsoldaat, die zich een uitstekende kracht toonde.

Daar in de batterij geen motoraggregaat aanwezig was, konden we de accu-batterijen niet zelf bijvullen. Daarom moest iedere dag naar Den Haag gereden worden om nieuwe stroombronnen te halen, hetgeen voor de chauffeurs een gevaarlijk werkje was, omdat de parachutisten vaste grond gekregen hadden en de wegen onveilig maakten.

De bediening trok naar hun legeringsplaats, waar ze de oorlogstijdung vernamen. Tevens kwamen van diverse zijden berichten binnen over vernietigde luchtdoelbatterijen, het in de lucht springen van bruggen en gevechten van burgers met militairen in de straten van de omliggende plaatsen. De neerslachtigheid, die er heerste, was dus niet ongegrond.

In de middag keerden allen in de batterij terug en werd begonnen met het graven van schuilkelders. Hiertoe werden de lege munitiekisten met de uitgegraven grond gevuld en opgestapeld tot barricaden. De kelders werden daarna overkapt met hout van gesloopte bruggetjes en het geheel werd met een dikke laag aarde bedekt.

In de avond luisterden we door middel, van een gerequieerde radio naar het eerste Nederlandse legerbericht. 100 vliegtuigen waren naar beneden gehaald; volgens eigen waarnemingen en binnengekomen berichten hadden wij er zeven voor onze rekening genomen.

Na de persberichten haalden we de twee tenten neer en legden ons in het stroo onder een dekzeil neer om te trachten nog iets te slapen. We hadden ruim zicht op Den Haag vanwaar een onheilspellend gerommel van kustgeschut tot ons kwam. Nog tot laat in de avond hoorden we mitrailleurvuur uit de richting van Wassenaar.

Met het oog op de aanwezigheid van Engelse vliegtuigen mocht er van zonsondergang tot zonsopgang niet gevuurd worden. In Den Haag echter werd er toch een vliegtuig neergeschoten. Na het luchtalarm zochten enige zoeklichten voorzichtig de lucht af, het geknal van de 2 tl weerklonk en het vliegtuig viel brandend omlaag.

De gehele nacht bleef het verder rustig, enkelen hielden de wacht tot om 3 uur het duister week en een flauw schemerlicht de tweede oorlogsdag aankondigde.

Zaterdag 11 Mei 1940.

De stukken werden opnieuw georiënteerd en de manschappen zetten het graven van schuilplaatsen voort. In de loop van de ochtend brachten de chauffeurs ladingen spoorwegdwarsliggers, die in de plaats kwamen voor de bruggetjes. De schuilkelders werden van zeer nabij met een gewerschot getest en ieder was er verzekerd van, dat we voor een mitrailleuraanval niets te vrezen hadden.

In tegenstelling met de vorige dag, was het aantal vliegtuigen, dat tegelijk overvloog, slechts klein. Ook vlogen ze veel hoger, hetgeen voor ons gemakkelijker werd, daar de snelheid voor het oog kleiner werd en ze zodoende gemakkelijker te volgen waren. Hierdoor herwon de bezetting haar zelfvertrouwen, hetgeen van grote invloed was op het afgeven van het vuur.

Het was nog vroeg, toen we het eerste vuur konden afgeven op een groep van vier vliegtuigen die zich op ongeveer 4.000 meter in westelijke richting voortbewoog. De springpunten van de projectielen lagen zuiver in het midden van de groep en we zagen er twee snel in de richting van de kust dalen; de andere twee veranderden onmiddellijk van richting en verdwenen voor ons oog. De geestdrift onder de mensen was groot en met nieuwe moed werd het vuur geopend op een formatie van drie die in de richting van Ypenburg vloog. Volgens melding van chauffeurs hadden twee ervan een landing gemaakt.

Tegen de middag kregen wij op onze beurt de volle laag van drie vliegtuigen, die, nadat wij hen beschoten hadden, op de opstelling staken en, hoewel ze vrij hoog vlogen, een zwaar mitrailleurvuur op ons afgaven. Nu deden onze schuilkelders goede dienst. Toch kon de dpl Reyndorp, die het handwiel voor de zijdelinkse richting bediende, niet gauw genoeg schuilen, waardoor hij in de ingang van de kelder in zijn enkel getroffen werd en naar het hospitaal moest worden vervoerd. Bij het zien van de vijfde gewonde werden onze mensen gelukkig niet ontmoedigd, in tegendeel zelfs, verwoed werd er doorgewerkt met het gevolg, dat tot twee maal toe ons succes werd gemeld. Aan het einde van de tweede dag konden we met zekerheid het omlaaghalen van 6 vijandelijke toestellen aannemen.

Zwaar mitrailleurvuur, afgewisseld door veldgeschutvuur, beduidde ons, dat er om Wassenaar fel gevochten werd en we vernamen van ooggetuigen, dat er door burgers uit de huizen op de Nederlandse soldaten geschoten werd. Ook werd ons gemeld, dat van verscheidene bruggen; die bij het naderen van den vijand in de lucht moesten vliegen, de elektrische installatie verbroken was, zodat de Duitsers over de hoofdwegen ons land konden binnenkomen.

Van Den Haag kwam een bericht binnen, dat ongeveer 2.000 verraders gevangen genomen en op transport waren gesteld,. Onder hen bevonden zich personen, gekleed in hun werkkleding (o.a. koks en dienstmeisjes) waaruit bleek, dat zij zo van hun werk waren opgebracht. Een nader bericht gaf ons de verzekering, dat al het verraad in Den Haag onderdrukt was.

Bij het vallen van de avond werden de versterkte posten ingetrokken en werd een regeling getroffen, dat iedereen voldoende rust kreeg. Zo kwam de nacht na de succesvolle tweede dag.

Zondag 12 Mei 1940.

1e Pinksterdag begon rustig. Er hing een zwaar wolkendek, waardoor ons veel zicht benomen werd. Daarvan profiteerden ook de vijandelijke vliegtuigen, want gedurende de gehele ochtend hoorden we wel toestellen rondcirkelen, maar we zagen er niet een.

Zo nu en dan was er onder de mensen van de vuurleidinggroep een neerslachtigheid te constateren, maar die neerslachtigheid verdween tegen de middag. Gelijk de vorige dagen werden er kleine werkzaamheden verricht, briefkaarten geschreven en sigaren,

die met ruime hand door Baron Schimmelpenninck waren uitgedeeld, genoeglijk opgerookt. Weliswaar moesten we ons ontbijt door alarm even laten rusten, maar gevuurd werd er niet.

Tegen 2.00 uur in de middag werd de lucht vrij schoon en kregen we spoedig drie Junker-toestellen binnen schotbereik. Ze vlogen zeer laag over de bomen en wierpen parachutisten uit boven Den Deijl. Tot twee maal toe konden we ze goed onder vuur nemen, waarna zij ons op hun beurt met hun mitrailleurs beschoten. Hun vuur had geen uitwerking, maar, door het onze moesten er twee buiten Voorschoten een landing maken.

Toen we later een vliegtuig, dat uit de richting Voorschoten kwam, flink beschoten, ontkwam het in de wolken.

Daar we, ondanks herhaalde verzoeken, nog steeds geen luchtdoelmitrailleurs hadden ontvangen, gingen we, op aanwijzing van Baron Schimmelpenninck, op zoek naar het neergestorte Hollandse jachtvliegtuig om te zien of we die mitrailleurs misschien gebruiken konden. Inderdaad konden we de mitrailleurs vrijkrijgen, maar ze waren voor ons onbruikbaar.

Het geschut om Wassenaar liet zich nog steeds met hevigheid horen, terwijl een zwaar gedreun, dat ons als zeegeschut voorkwam, uit de richting Hoek van Holland tot ons doordrong.

Ook namen we dikke zwarte rookwolken waar,; er werd beweerd, dat de Calve-fabrieken te Delft in brand stonden.

Voor ons verliep Pinksterzondag verder zonder enige activiteit..

Maandag 13 Mei 1940.

De bewolking was nog zwaarder, dan de vorige dag en ook nu hoorden we telkens vliegtuiggeronk, maar konden niets waarnemen. Een enkele maal werd in Den Haag luchtalarm gemaakt, maar ook door de omliggende batterijen werd niet geschoten.

De wind, die we alleen 's avonds gevoeld hadden, kwam nu opsteken, met het gevolg, dat de lucht wel weer schoon werd, maar daarbij onze verbinding met de stem nagenoeg verbroken werd. Er worden daarom tekens vastgesteld en met de tirailleurfluit trokken we elkaars aandacht.

Tot 12.30 uur werd geen vuur afgegeven, ofschoon we daarvoor wel de vernietiging van een Heinkel 111 hadden meegemaakt.

Omstreeks 12.00 uur n.l. werden we opgeschrikt door zwaar motor geronk uit de richting Den Haag. Het waren 9 Engelse jachtvliegtuigen, die in formaties van twee en drie laag overvlogen en in de richting van de kust voor ons oog verdwenen. We hoopten allen een gevecht tussen deze toestellen en een Duitser mee te maken en nog geen tien minuten later kregen we de gewenste achtervolging te zien.

Een grote Duitse bommenwerper kwam in zicht en we richtten snel ons vuurleidingstoestel. Plotseling hoorden we hevige bominslagen en daarmee beduidde de vijand ons, dat hij sneller moest vliegen en daarom zijn zware last had laten vallen. onmiddellijk daarna kwamen van alle kanten de snelle jagers toeschieten en namen hem met acht tegelijk tussen hen in. Tijdens de achtervolging ratelden de mitrailleurs en het machtige toestel daalde snel. Twee jagers cirkelden geruime tijd boven de plaats, waar hij gevallen was, terwijl de anderen weer naar de kust terugkeerden; We waren natuurlijk verrukt over de hulp, die ons toegesneld was, maar dit was tevens de laatste maal, dat wij hulp kregen.

Een half uur later waren de Engelsen verdwenen en moesten we het zelf weer tegen

enige Duitse bommenwerpers opnemen. Van de schoten, die wij erop afgaven, werden geen treffers waargenomen. Wél merkten we, dat de schoten ver achter lagen. Dit werd toegeschreven aan het feit, dat de lopen begonnen uit te slijten. Nieuw werk stond dus te wachten.

Correcties, op het vuurleidingstoestel werden aangebracht en tevens werd dit toestel van de wagen afgenomen en op de grond gezet. Op dat ogenblik was de stemming bijzonder goed. Er werd gevoetbald en gezongen en toen er drie Nederlandse vliegtuigen voorbijvlogen, had iedereen weer moed voor de toekomst.

Om 6 uur kwam de nachtploeg en niet lang daarna genoot ieder van zijn rust.

Dinsdag 14 Mei 1940.

De laatste en ongetwijfeld gevaarlijkste dag van de oorlog is niet de meest succesvolle voor ons geweest, hetgeen toegeschreven mag worden aan onvoldoende gegevens betreffende de terugloop van de Vo. Reeds om half acht konden we een vuur afgeven, en daarbij namen we waar, dat de schoten nog vrij ver achter lagen. Voor zover we over gegevens beschikten, gecombineerd met eigen berekeningen, stelden we opnieuw correcties in.

Het zicht was goed, maar nog steeds was er veel wind, waardoor ook het waarnemen van geronk bemoeilijkt werd.

Tegen twaalf uur kreeg de Sergt. Westerhout opdracht in Voorburg mitrailleurs te halen. Lang hadden we gewacht, maar we zouden ze dan toch krijgen. Groot was dan ook de woede en verontwaardiging, toen we wel mitrailleurs, maar geen patronen kregen.

Inmiddels was de de batterij voortdurend actief tegen ongeveer 20 Duitse vliegtuigen, die de bewoners van Den Haag twee uur lang in de schuilplaatsen hielden. De vliegtuigen gaven op hun beurt ons met hun mitrailleurs de volle laag. totdat ze om ongeveer half vier de eerste bommen wierpen. Een gedeelte van de bezetting zocht dekking in de schuilplaatsen, maar toen er nog meer bommen werden geworpen, vluchtten enkelen naar de laan. Vermoedelijk hebben de Duitsers dit gezien, want direct daarop lieten zij enkele bommen precies in de laan vallen. Vreselijk was het gegier en de ontzettende slag, die de projectielen met zich meebrachten. Nogmaals vielen er bommen, toen verstierf het geronk en kwam men te voorschijn om de schade op te nemen. Dpl. Stevens, die telkens bij het vallen van bommen aanwezig was om te zien, of zijn hulp nodig was, had een scherf in zijn rug gekregen. Ondanks zijn verwonding bleef hij actief en gaf aanwijzingen om hem te behandelen. Daarbij vergat hij de batterij niet en herinnerde er aan, dat we een andere hospitaal-soldaat moesten vragen. Voorzichtig werd hij op een auto gelegd en naar Voorburg gebracht.

Na de capitulatie bij een bomtrechter nabij Duivenvoorde. © B.J.Dierink.

De schade, die aangericht was, was groot. Van een auto, die aan de laan stond, was de portier doorboord. De kogel of scherf was door de voorruit geslagen en had het stuurrad gebroken. Beide voorbanden waren lek geschoten.

Van een der stukken was de oliecylinder van de rem en vooruitbrenginrichting kapot geschoten, zodat dit stuk buiten werking was.

De weg was onherkenbaar; er midden op was een gat van 2 meter middellijn geslagen. Een boom was ontworteld, een andere geheel neergeveld. Hier en daar waren de sloten geheel vervormd en het kreupelhout, dat er langs stond was op sommige plaatsen met pol en al uit de grond gerukt.

Ook de dieren, die in de wei liepen hadden van het bombardement te lijden gehad..Enkelen van hen waren getroffen; de anderen waren angstig op de vlucht geslagen.

Bij de bediening was alle moed eruit. Dpl. van Hoorne had ook een rugwonding bekommen maar hij kon, na verbonden te zijn, weer in batterij terugkeren.

Langs de weg vond men Vaandrig Rustige, die het laatste vuur afgegeven heeft, met zijn overstuur geraakte manschappen. Enkelen van hen waren in de sloot gesprongen, om daar dekking te zoeken. Anderen vertelden, dat ze meters weggeworpen waren door de luchtdruk. Een stille getuige daarvan was een hoop stenen, die aan de kant van de weg gelegen had en nu over de weg geblazen was.

Allen waren. bij het zien van deze woestenij, verwonderd, dat dit bombardement van minstens 23 bommen, slechts twee gewonden had geëist.

Op voorstel van den Commandant trokken allen naar de bollenschuur om voorlopig rust te nemen. Hiervan werd gaarne gebruik gemaakt en zo werd de batterij verlaten om, zoals wij later hoorden, niet meer bezet te worden.

Door de radio vernamen wij de capitulatie van het Nederlandse leger en ofschoon dit bericht eerst tegengesproken werd, moesten we het later wel aannemen, omdat de bekende stem van den omroeper van het A.N.P. voor ieder elke twijfel uitsloot.

Een gewapende wacht van 6 man hield de wacht bij de batterij; alle anderen leverden om 8 uur hun wapens en munitie in.

Zo eindigden vijf dagen van oorlog voor ons land, waarvan een gedeelte van Rotterdam

plat gebombardeerd was en Utrecht en Amsterdam met ondergang bedreigd werden.

Zo eindigden vijf dagen oorlog voor onze soldaten, die de wapens inleverden en allen als krijgsgevangenen werden beschouwd.

Bron: <https://www.mei1940.nl/Verslagen/Lt-Vlietstra-78LuA-Dagboek.htm>

En

<https://www.mei1940.nl/Verslagen/Lt-Vlietstra-78LuA-Stellingverkenning.htm>

Res.1e Lt. P.W. Vlietstra.

C.-78e LuA.

Bron: Hr. de Gooij

Stellingverkenning van het landgoed Duivenvoorde te Voorschoten.

Heemskerk, 7 Mei 1940

Depot Luchtdoelartillerie.

3e Depotafdeeling

1e Depotbattery.

RAPPORT betreffende stellingverkenning, legering en verpleging der 78e battery en het benodigde materieel en personeel.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Stellingterrein: Nulpunt der Battery Vt 27,18 - 58,36.

Het stellingterrein is een laag gelegen weiland, zeer drassig. Langs de scheidingswetering loopt een enigszins verharde weg.

Legering: De legering van manschappen en officieren op het landgoed "Ter Horst" is ongewenscht, daar deze zeer slecht is en er bovendien geen weg loopt rechtstreeks naar de Battery. Het aanleggen van een dergelijke weg zou in verband met de vele slotjes en het laag gelegen terrein veel werk met zich meebrengen.

Een goede legering voor manschappen en onderofficieren bestaat in de bollenschuur van B. Hoogwerff-Kroon, Veurschestraatweg 265. Vt. 28.80 - 57,96.

2006, bloembollenbedrijf Hoogwerff Kroon aan de Veurseweg te Voorschoten.

Door het uitbreken van telkens 2 droogrekken kunnen 2 man boven elkaar gelegerd worden. Het vry gekomen hout kan benut worden voor het maken van een vertrek voor onderofficieren.

Stroo is te verkrygen by Wed. de Graaf, Horstlaan 4.

De officieren kunnen ingekwartierd worden op het landgoed "Duivenvoorde" aan de Duivenvoordscheweg. Het bureau kan gevestigd worden in het Jachthuis van Duivenvoorde. Telefoonkabel is aanwezig, doch niet aangesloten.

2014. Jachtslot Ter Horst. (foto: E. Woertman)

Wanneer de stelling alleen betrokken wordt in geval ons land in oorlog komt, zou ik willen voorstellen ook de manschappen in Duivenvoorde te legeren, dat daartoe gedeeltelijk ontruimd zal moeten worden.

Verpleging: Gedurende de eerste dagen kan de battery in onderhoud by het 2e Dep.B.A. te Voorschoten.

In verband met de eventueele verplaatsing van het depot lykt het my gewenscht dat de battery over een eigen keuken beschikt. een keuken is met betrekkelijk weinig kosten te maken op den beganen grond van de bollenschuur, alwaar stroomend water en electrisch licht aanwezig zyn.

Benodigd materieel en personeel;

Automaterieel: Daar ik opdracht heb van den C.-3 Dep.Lu.A. om al het automaterieel terug te zenden naar het depot, zoodra de battery in stelling staat, moet ik met klem verzoeken om het volgende motormaterieel beschikbaar te stellen, zoodra de battery de stelling betreft.

1 Trado

1 Menagewagen

2 wagens voor het vervoer van manschappen naar en van het legeringgebouw (afstand 2 K.M.)

1 commandowagen

1 motorrywiël.

Zelfs wanneer dit materieel ter beschikking gesteld wordt, is het nog niet mogelijk snel van stelling te veranderen.

Daar het stellingterrein zeer drassig is, is het noodzakelyk, dat de trado onmiddelyk by aankomst van de battery ter beschikking is daar ik op het moment slechts de beschikking heb over Opel-trekker met 2-wiel aandryving. Al myn pogingen om en trekker met 4-wiel aandryving te krygen, faalden. Ook heb ik geen"strips"of sleepkabels by myn battery.

Daar ik opdracht heb om alle chauffeurs en de motorordonnans weer naar het depot terug te zenden, is het noodzakelyk dat ik ook de beschikking kryg over 6 chauffeurs en 1 motorordonnans.

Mitrailleurs: Mitrailleurs zyn by het depot Lu.A. niet beschikbaar. Daar by de 7,5 tL No.2 het vuurleidingstoestel 500 M uit de battery geplaatst kan worden, en dit zeer gewenscht is, is het noodzakelyk, dat een verbinding gemaakt kan worden van de Commandogroep naar de battery. Hiervoor zyn nodig 1500 M. veldkabel en 3

veldtelefoons.

Aan het personeel ontbreekt 1 sergeant verb.dienst.

Officieren: Hierby doet zich de moeilykheid voor, dat er slechts 1 Officier Bt.C. en 1 Vaandrig by de Battery zijn ingedeeld, zoodat by een doorlopende bezetting slechts 1 officier c.q. vaandrig in de battery aanwezig kan zyn. Indien deze officier zich bevindt by de commandogroep b.v. voor waarneming van de vyandelyke vliegtuigen in de kyker van de hoogtemeter, is er geen officier in de battery. Voor een 24-uurs bezetting zijn dus nog 3 officieren c.q. vaandrighs noodig, daar de battery-commandant meermalen door dienst verhinderd zal zyn.

Hoogtemeters: Momenteel zyn by myn battery ingedeeld 1 korporaal en 5 dienstplichtigen - hoogtemeters-.

Voor een doorlopende bezetting van de battery is het noodzakelijk dat hier een sergeant-hoogtemeter aan toegevoegd wordt.

Vuurleiders: Igedeeld zyn: 1 sergt, 1 korpl en 13 dienstplichtigen. Daar voor een enkele bezetting 1 sergt en 8 man noodig zyn, ontbreken aan een dubbele bezetting

1 sergt-vuurleider

2 dienstpl.-vuurleiders

2 reserve-maschappen.

Geneeskundige groep: Hierby is ingedeeld 1 dpl.ziekendrager. Hieraan ontbreken :

1 korp.ziekenverzorger

1 dpl.ziekendrager.

Administratieve groep: Hiervoor is noodig: 1 fourier.

Gevechtsbattery: Hierby zyn ingedeeld

4 sergt. stukscommandanten

4 korporaals

28 bedieningsmanschappen

10 reserve bedieningsmanschappen.

Voor een geregelde bezetting van 2 stukken zyn dus voldoende manschappen aanwezig.

Keukentrein: Er is geen keukenpersoneel ingedeeld. Een complete keuken-inventaris moet alsnog beschikbaar gesteld worden.

De Cdt.78e Battery,
De 1e Luitenant,

Aan

den Heer Commandant Lvd.kring Den Haag - Rotterdam.

Veldpost.

RESUMÉ

Materieel dat by het betrekken van de stelling beschikbaar gesteld moet worden:

1 trado

1 Menagewagen

2 wagens voor vervoer manschappen

1 commando wagen

1 munitiewagen

1 motorrywiél

16 "strips"(yzeren plate) om het verzakken van de vuurmond in het drassige terrein tegen te gaan.

2 sleepkabels

2 mitrailleurs M25

1500 M. veldkabel

3 veldtelefoons

1 complete keukeninventaris.

Personeel, dat beschikbaar gesteld moet worden:

By enkele bezetting

1 Lt. toegevoegd

1 sergt. verbindingdienst

1 sgt. menagemeester

1 reserve sergt.

1 serg. hoogtemeter

6 chauffeurs

By dubbele bezetting

2 Lt. toegevoegd

1 Lt. Battery Officier

1 sergt. verb.dienst

1 sergt. vuurleider

2 dpl. vuurleiders

2 res. manschappen-vuurleiders

1 motorordonnans
1 sergt. mitrailist
1 korpl. ziekenverzorger
1 dpl. ziekendrager
1 fourier

1 sgt. menagemeester
1 reserve sergt.
1 sergt. hoogtemeter
6 chauffeurs
1 motorordonnans
1 sgt. mitrailist
6 dpl. mitrailisten
1 Korpl. ziekenverzorger
1 dpl. ziekendrager
1 fourier.

Re: mijn Nederlandse pre 1940 verzameling

Bericht door **Bert-Jan** » 25 mar 2016, 23:49

Het oorlogszakboekje en herkenningsplaatje, helmplaat , mobilisatiekruis en mouwembleem voor seiner en telefonist van Arie Singerling, geboren 16 oktober 1914 te Leiden. Dienstplichtig soldaat Arie Singerling werd op 15-02-1940 overgeplaatst van het 6 R.A naar het 1e regiment luchtdoelartillerie. Op 7 mei 1940! werd hij geplaatst bij het 78e batterij luchtdoelartillerie. Het 78e luchtdoelartillerie batterij was op 8 mei 1940 op het landgoed bij Duivenvoorde te Voorschoten geplaatst. De munitie sloeg men op in het koetshuis van het kasteel. De woning van de jachtopziener Geitenbeek richtte men in als onderkomen voor de staf. De bemanning sliep, met het bevel van de OLZ: "Verscherpte bewaking binnenland", in twee veldtenten bij de batterij. Toen zij 's ochtends om kwart over drie door het aanzwellend gedreun van vliegtuigmotoren werden gewekt, konden zij direct tot actie overgaan. Van 10 mei tot 14 mei haalden ze 11 vliegtuigen naar benden waaronder het transporttoestel wat neerkwam in de Tweede Adelheidstraat. Te midden van de enorme ravage in de Tweede Adelheidstraat troffen militairen van de Korps Politietroepen Duitse documenten aan in een aktentas bij één van de gesneuvelde bemanningsleden en overhandigde deze aan de reserve luitenant-kolonel H. Ch.E. van Ede van der Pals. Het was direct duidelijk dat de documenten zeer belangrijke informatie bevatte over de Duitse aanvalsplannen. Van Ede van der Pals ging met de kostbare informatie in allerijl naar het Algemeen Hoofdkwartier (AHK) aan het Lange Voorhout en overhandigde daar de buitgemaakte documenten en kaarten aan stafofficieren die de inhoud ervan direct betrokken bij de planning van tegenmaatregelen. Op 14 mei rond 16:20 werd de batterij heftig onder mitrailleurvuur genomen waarna een bombardement volgende van 23 bommen waardoor zoveel schade was dat ze niet meer konden vuren op vijandelijke vliegtuigen.

<http://bugs.ptenb.nl/.../1939---1940/herovering/documenten.php>

<http://www.mei1940.nl/Bevelstructuur/Luchtafweer.htm>

<http://www.mei1940.nl/Versla.../Lt-Vlietstra-78LuA-Dagboek.htm>

<https://www.facebook.com/bertjansmuseum/>

Voor meer info.